

Uredba o upravljanju energetsom unijom radi dostizanja energetske i klimatske ciljeve 2030. godine

Kontekst prijedloga

30. studenog 2016. Europska komisija predstavila je novi paket mjera u svojoj Komunikaciji "Čista energija za sve Europljane"¹ s ciljem da **omogući stabilan i poboljšan zakonodavni okvir koji će osigurati učinkovito stvaranje energetske unije te na taj način omogućiti da EU postigne svoje obaveze preuzete Pariškim sporazumom.**

Ovaj klimatski i energetske paket, koji se sastoji od 8 prijedloga², sadrži tri glavna cilja: stavljanje prioriteta na energetske učinkovitost, postizanje globalnog vodstva u obnovljivim izvorima energije i pružanje poštenih uvjeta (eng. fair deal) potrošačima.

Korak naprijed predstavlja kontinuitet u energetske i klimatske politici za 2030. godinu koji je dogovoren od strane Europskog vijeća u listopadu 2014., a prema kojemu je do kraja desetljeća potrebno ostvariti sljedeće ciljeve:

- 40% smanjenja emisije stakleničkih plinova u usporedbi s razinama emisija iz 1990. godine
- najmanje 27% udio potrošnje obnovljivih izvora energije
- najmanje 27% poboljšanja u energetske učinkovitosti u odnosu na scenarij "ne činiti ništa"³.

Prijedlog izmjene važeće Direktive o obnovljivim izvorima energije⁴ također **naglašava potrebu dinamične i ambiciozne promjene EU energetske politike** spominjući tako: "Projekcije o EU energetske sustavu ukazuju da trenutno države članice i postojeće EU politike, **ukoliko se ne usvoje nove politike, mogu dovesti samo do procjenjenih 24,3% potrošnje energije iz obnovljivih izvora energije do 2030.** Ovo bi bilo daleko ispod obvezujućeg cilja od najmanje 27% potrošnje iz obnovljivih izvora energije koji je usvojilo Europsko vijeće te bi spriječilo uniju da zajednički ispuni obaveze preuzete 2015. Pariškim sporazumom."

1

<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

2

Zakonodavni prijedlog "Čista energija za sve Europljane" pokriva područja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije, funkcioniranje tržišta električne energije, sigurnost opskrbe električnom energijom i pravila upravljanja energetske unijom.

3 <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/2030-energy-strategy>

4

Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (preinaka) - COM/2016/0767 final/2 - 2016/0382 (COD)

Čini se stoga da je potreban snažan upravljački sustav koji će organizirati i voditi Europsku uniju do osvarenja njenih ciljeva u 2030.

Prijedlog Uredbe o upravljanju energetsom unijom⁵

Prijedlog Uredbe o upravljanju energetsom unijom ima za cilj osigurati provedbu dosljednih, komplementarnih i dovoljno ambicioznih mjera i politika, na različitim razinama, u svrhu racionalizacije i vođenja energetske unije.

Prijedlog se **trenutno razmatra među su-zakonodavcima** (eng. co-legislators), Europskim parlamentom i Vijećem Europske unije⁶. Preliminarni dogovor postignut je 19. - 20. lipnja 2018.⁷

Prijedlog ima dva glavna cilja:

- Postaviti pouzdan i učinkovit **upravljački okvir koji će osigurati postizanje ciljeva energetske unije**. Ovo će se postići na način da se osigura da ciljevi država članica budu usklađeni s EU ciljevima **pomoću provedbe integriranih planova država članica koji će uzeti u obzir potrebu suradnje**.
- U svjetlu programa boljeg upravljanja (eng. better regulation program)⁸, a **u svrhu smanjenje administrativnog opterećenja, prijedlog ima za cilj pojednostavljivanje i poboljšanje učinkovitosti postojećih klimatskih i energetske politike**. Prikupiti će sve obveze planiranja i izvještavanja u energetsom i klimatskom sektoru u zemljama članicama, zajedno s obvezama Europske komisije o nadgledanju, koje su trenutno raspršene u mnogim pravilima EU te ih na taj način pojednostaviti, smanjiti, ujednačiti i izbjeći dupliciranje obaveza. Štoviše, iste će biti **usklađene s obvezama planiranja i obavještavanja prema Pariškom sporazumu**.

Integrirani nacionalni energetske i klimatske planovi (NEKP-ovi)

Prema novoj Uredbi, države članice moraju donijeti planove za razdoblje od 2021. - 2030. koji će uzeti u obzir 5 povezanih elemenata energetske unije (energetsku sigurnost, solidarnost i

5 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2016:759:REV1>

6 <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

7 To znači da Uredba može biti podnesena Europskom Parlamentu na odobrenje, gdje se plenarno glasanje očekuje u listopadu, a onda nazad na usvajanje Europskom Vijeću. Uredba će stupiti na snagu 20 dana nakon objave u službenom glasniku EU. Vidi:

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/06/29/governance-of-the-energy-union-council-confirms-deal-reached-with-the-european-parliament/>

8 https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly/refit-platform/role-structure-and-working-methods-refit-platform_en

povjerenje; u potpunosti integrirano europsko tržište električne energije; energetska učinkovitost; dekarbonizacija gospodarstva; istraživanje, inovacije i konkurentnost⁹).

Slično načinu funkcioniranja Pariškog sporazuma, NEKP-ovi bi trebali utvrditi nacionalne doprinose EU klimatskim i energetske ciljevima do 2030. te **služiti kao polazišna točka za praćenje i poticanje napretka.**

Na temelju zajedničkog predloška, koji ipak ostavlja državama članicama određenu fleksibilnost, ovi planovi trebali bi utvrditi ciljeve za svaki od pet elemenata energetske unije te odrediti politike i mjere kojima će se postići ostvarenje tih ciljeva.

Između država članica, ali i između različitih dionika na razini država članica, očekuje se **velika razina suradnje** u razvoju i provedbi ovih integriranih planova jer zajednički moraju ostvariti ciljeve energetske unije.

Prema prijedlogu, države članice EU zamoljene su da do 1. siječnja 2018. predaju svoje projicirane planove Komisiji. Međutim, nisu sve države članice predale svoje planove. Svaka država članica morati će Komisiji predati NEKP do 31. prosinca 2018. godine.

Klimatsko i energetske upravljanje voditi će se tim planovima i služiti kao polazišna točka za praćenje i poticanje napretka. Prijedlogom je predviđeno da, počevši od 2023. godine, države članice EU moraju **na dvogodišnjoj osnovi utvrđivati Izvješća o napretku** (eng. Progress Report) u provedbi ovih integriranih planova (tj. NEKPova). Ovi izvještaji o napretku doprinijeti će **većoj transparentosti, pouzdanosti i dosljednosti u postizanju ciljeva energetske unije i provedbi Pariškog sporazuma.**

Kao što je u svojem izvještaju¹⁰ navela organizacije «CAN Europe», NEKP-povi mogu biti nositelji promjene, ako se naglasak stavi na 5 ključnih stupova: ambiciozan energetske i klimatske cilj za 2030., dugoročno provjeravanje ostvarenja ciljeva iz Pariškog sporazuma, dosljednost, vjerodostojnost i transparentnost. *Justice & Environment* slaže se sa CAN Europe (i njihovim izračunima¹¹) u pogledu važnosti NEKP-ova kao nositelja promjene.

---

9 https://ec.europa.eu/commission/priorities/energy-union-and-climate_en

10 <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

11 <http://www.caneurope.org/docman/energy-union-governance/3354-briefing-paper-how-national-energy-and-climate-plans-can-set-paris-in-motion-in-every-country-may-2018/file>

NEMABICIOZNI NEKPovi (s konzervativnom procjenom predložka)

- ▶ Ispunjenje samo EU 2030 ciljeva ▶
Pristup minimalnog angažmana:
“križanje obaveza na listi”
- ▶ Malo detalja o politikama i
financiranju
- ▶ Malo mogućnosti za sudjelovanje
javnosti

NEKPovi NOSITELJI PROMJENE ...bi trebali sadržavati...

- ▶ Jasan cilj dekarbonizacije
- ▶ Dugoročne smjerove +
indikatore postignuća
- ▶ Detaljne planove implementacije
politike
- ▶ Izbjegavanje korištenja
nedorečenosti zakonodavnog
okvira
- ▶ Dosljednost u svim povezanim
politikama
- ▶ Transparentan i uključiv proces

Transparentnost

Justice & Environment u ovim smjernicama stavlja naglasak na važnost transparentnosti u postupku pripreme i provedbe NEKP-ova te mu je cilj potaknuti aktivno uključenje udruga civilnog društva i svih drugih relevantnih dionika u tom procesu.

NEKP-ovi moraju povećati transparentnost kako bi se poboljšale mogućnosti predstavnika civilnog društva da postanu uključeni u energetske sustave. Stoga, u skladu s Arhuškom Konvencijom¹², trenutni upravljački sustav podržava:

- **Pristup informacijama sadržanim u NEKP-ovima i izvještajima o napretku**
  - Ovo podrazumjeva da nacrti planova, konačni planovi i izvještaji o napretku **moraju biti dostupni javnosti**.
  - NEKP-ovi moraju biti **stabilni i na jasan način objasniti predviđene mjere i politike** nacionalnih država kojima će se ispuniti plan.
- **Sudjelovanje civilnog društva u pripremi i provedbi NEKP-ova**

1) Da bi osigurali sudjelovanje javnosti u pripremi NEKP-ova:

- Države članice moraju **organizirati javna savjetovanja** u fazi izrade nacrtu NEKP-ova strogo se držeći primjene članka 10. Prijedloga. Moraju osigurati da **javnost može rano i učinkovito sudjelovati u izradi** NEKP-a. Trenutno, u mjeri u kojoj je SEA Direktiva primjenjiva, savjetovanje utemeljeno na odredbama te Direktive dovoljno je za postizanje ovog cilja.
- Države članice moraju **uzeti u obzir ishode sudjelovanja javnosti**. Da bi to učinile, izuzetno je važno da NEKP-ovi sadrže opis načina na koji je održano savjetovanje te

12 Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša usvojena je 25. lipnja 1998. godine u danskom gradu Århusu (Århus)

kako je uključeno civilno društvo, koji su ishodi tog sudjelovanja i na koji su način oni uzeti u obzir prilikom sastavljanja plana.

2) Da bi osigurale sudjelovanje javnosti u provedbi NEKP-ova:

- Države članice moraju **osnovati višerazinsku platformu za klimatsko-energetski dijalog**. Prema navodima članova Europskog parlamenta takva platforma trebala bi biti stalno tijelo koje služi kao podrška **aktivnom uključanju lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva, poslovne zajednice, investitora te svih drugih relevantnih dionika i opće javnosti u upravljanju energetske tranzicijom**. U tom smislu, snažno preporučuju da države članice “podnesu svojim platformama za klimatsko-energetski dijalog prijedloge različitih mogućnosti i scenarija za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne klimatske i energetske politike, a od kojih će svaka uključivati i analizu troškova i koristi (eng. cost-benefit analysis)”¹³.

NEKP-ove treba gledati kao poticaj povećanju ambicija država članica kako bi se postigli ciljevi energetske unije za 2030., i šire, EU cilj od nula emisija stakleničkih plinova do 2050. godine.

Trenutna faza pripreme NEKPova u Hrvatskoj

Hrvatska spada među države članice koje nisu svoje planove predale Komisiji do 1. siječnja 2018. godine. S obzirom na navedeno pojačana aktivnost na tom području očekivala se tijekom 2018. godine.

Međutim, u prva tri tromjesečja 2018. godine Hrvatska nije objavila namjeru niti provela konzultacije o nacrtu Integriranog Nacionalnog energetske i klimatskog plana. Štoviše, u planu zakonodavnih aktivnosti za 2018. godinu ne navodi se da se u 2018. godini planira donošenje NEKP-a.

U srpnju 2018. godine provedeno je javno savjetovanje o prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetske učinkovitosti. U navedenom Prijedlogu kao razlog donošenja ne navodi se niti komunikacija Komisije "Čista energija za sve Europljane" niti prijedlog Uredbe o energetske uniji. Dapače, iz navedenih razloga donošenja zakona jasno je da Hrvatska kasni u donošenju mjera koje bi omogućile ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti te da je spomenuti Prijedlog kontrola štete radi pokretanja postupka moguće neusklađenosti s pravom Europske Unije – EU PILOT ref. Br. EUP(2017)9273-HRVATSKA.

U srpnju i kolovozu 2018. godine provedeno je i javno savjetovanje o prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji. Iako se ovaj Prijedlog poziva na tzv. zimski paket mjera on navedeni paket mjera prati samo u onom dijelu koji se odnosi na daljnju liberalizaciju tržišta. Međutim, mjere koje bi trebale donijeti jasan i ambiciozan plan dekarbonizacije, s propisanim vremenskim okvirima

---

13 <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1519353&l=en&t=D>

i ciljevima postignuća, analize različitih opcija kao i uključivanje širokog kruga dionika u izradu samog Prijedloga, nisu dio ove zakonodavne inicijative.

Strategija niskougljičnog razvoja čija je izrada započela 2017. godine još uvijek nije završena i, po svemu sudeći, ne predstavlja prioritet trenutne vlasti. Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske u postupku je izrade, međutim, postupak njene izrade do sada nije bio niti transparentan niti uključiv. Integrirani energetskegi i klimatskegi planovi (NEKPovi), kao poseban dokument i instrument politike, ne postoje niti kao pojam u hrvatskom javnom prostoru.

Contact information:

name: Zsuzsanna Berki
organization: J&E
address: Udolni 33, 602 00 Brno, Czech Republic
tel: +36 1 3228462
e-mail: info@justiceandenvironment.org
web: www.justiceandenvironment.org

The Work Plan of J&E has received funding from the European Union through its LIFE NGO Grants funding scheme. The sole responsibility for the present document lies with the author and the European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

